

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDELYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 " "
Negyedévre — — — — — 2 " "
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Háziezredünk dieséréte.

A kolozsvári 51. közös gyalogezred katonája: Gál István írja az alábbi levelet édes anyjának.

Közöljük e levelet azért, mert szó van benne a mi 50-eink vítétségéről.

Édes jó anyám! Lapodat megkaptam, sok írni valóm nincs, Istennek hála, jól vagyok. Már egy éve mult elsején, hogy ellenségeink ránk törtek, de megmutattuk nekik, habár tízszer annyian voltak, mint mi, hogy ki a magyar. Tegnapelőtt jubiláltuk a háború évfordulóját, a legszebb, a leggyönyörűbb eredménnyel. Reggel 3 órákor kaptuk a parancsot, hogy a gyulafehérvári 50-esekkel együtt támadjuk meg az ellenséget és ha lehet, verjük ki többszörös drótsövényvel körülvett állásából. 5 óra 10 perckor szólalt meg az első nehéz ütegünk, utána a többi, hogy előkészítsék a támadást. Már épen rohamra készültünk, mikor vágatva, nagyszerű parancsot hozott részünkre egy huszár. Rövid volt a parancs, csak ennyi:

Csapataink bevonultak Lublinba!

Leirhatatlan lelkesedés vett erőt az embereken, tüzzel égett minden katona szemé, zihált mindenkinek a melle, valami csodálatos sóvárgással várta a pillanatot, mikor indulhat. Végre 6 óra 34 perckor megkezdtük a támadást, versenyezve a

fehérváriakkal, hogy ki tudja az ellenség állásait hamarabb elérni. A feladat nehéz volt, mert a többségben lévő ellenség golyói záporosó módjára hullottak ránk. De nem esüggedtünk, alig tizenöt perc alatt a dróthálónál voltunk, a fiúk deszkát dobtak a szöges sövényre és úgy hatoltak be az oroszok állásaiba. A harc rövid volt, de borzasztó. Menekült az orosz, amerre tudott, aki nem tudott, az megadta magát. Ugy feküdtek az orosz halottak, mint mezőn a szénaboglya. Fél 12 órákor már nemcsak állásaiból vertük ki az ellenséget, hanem két magaslatot elfoglaltunk, három-ezerkészsáz embert, huszonhét ágyut, két revolverágyut, huszonöt gépfegyvert és temérdek muniációt zsákmányoltunk. Büszkék lehetnek a fehérváriak fiaikra, így még kevés ezred küzdött ebben a háborúban. Sok ezerszer eszokol szerető fiad Pista.

Éreváltópénz hiánya.

(A vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.)

A háborús állapot bekövetkezte óta, de különösen a legutóbbi időben sűrűn merültek fel panaszok az éreváltópénz hiánya miatt.

Dacára annak, hogy a körmői m. kir. pénzverőhivatal a háborús állapot bekö-

vetkezte óta teljes munkaképességének felhasználásával állandóan ver 1 koronás, 10 és 2 filléres érmekeket, aminek következtében már eddig is tetemes mennyiségű új váltópénz érem került forgalomba, a fennálló hiányt még sem sikerült megszüntetni, aminek oka nem a váltópénz érmek hiányában, hanem abban a körülményben leli magyarázatát, hogy a lakosság nagy része a váltópénz érmekeket elrejté, azokat ily módon a forgalomból kivonja, ami által úgy a hazai közgazdaságnak, mint a pénz- és kereskedelmi forgalomnak mérhetetlen károkat okoz.

Hozzájárulnak a lakosság ily irányú magatartásához azok a lelkiismeretlen forrásból származó és minden alapot nélkülöző híresztelések is, amelyek a bankjegyek elértéktelenedésével ijesztik a tájékozatlan közönséget.

Ennek következtében szükségesnek mutatkozik, hogy legszélesebb körben, arra hivatott tényezők hívják fel a nagy közönség figyelmét a váltópénzérmekek elrejtésének hazafiatal és káros voltára.

Épp ezért tisztelettel arra kérem a Főtiszt. Főhatóságot, méltóztassék sürgősen intézkedni az iránt, hogy a hatósága alá tartozó tanítósság és papság, mint akik leginkább hivatottak a köznép hangulatának és magatartásának befolyásolására és irányítására, a lakosságot minél széle-

Beteg vagyok. . .

En a halál mennyasszonya vagyok
S tudom, hogy szeret s elvesz engemet.
Ó boldogít, nem fáj mint az Élet,
De kár az is, hogy eddig itt hagyott.

Lassan, titokban közeleg felém,
Mintha fájna neki, hogy elvigyen . . .
Pedig úgy integetek, siessen:
Mind hasztalan az, nem jó közelebb.
Orosz-Lengyelföld, VIII. 12.

Baár Tibor.

A szerkesztő vakációzik.

Sokan voltak az állomáson. A fél három vonat pontosan megérkezett, el is ment és még mindig tömve volt az állomás. Alvincen tudtam meg az okát, mert ott találkoztunk az 1-órás vonattal. Vonatkésés. — Ki mérgelődik most ezért? Mindenki tudja, hogy most nagyobb érdek vezet minden vonalon; no meg a derék

vasutasaink emberéletti, hősi munkát végznek a—hazáért. A vonat vitt tovább—minden kis hídánál szuronyos katona áll esőben, sötétben, hűvös időben. Elgondolkozva foszontóttam őket, hisz ők is a hazáért szenvednek, a hazáért hagyták oda a meleg otthon, a munkát, üzletet, hivatalt. Le a kalappal a hidakat őrző katonák előtt! Az egész alföldön a sok eső nyoma látszik, a gabona künn megbarnult, de azért a cséplőgépek zakatolnak minden felé. Most tudjuk csak szeretni és értékelni ezt a drága hazai földet; hogy sietett és igyekezett teremni, habár sok helyen nem simogatták, és gondozták úgy, mint máskor, a béke idejében; mégis, mégis termett és folyton terem, majdnem többet, mint máskor. Szeressük ezt a drága földet még jobban, mint eddig.

A vonat csak félórai késéssel érkezett a Keletibe, Csupa katonaság—sebesültek, egészségesek. Hosszú vonatok futnak be, veres keresztetek. Beérkeztem az étkezőbe reggelizni. No szegény pestiek, nem

irigylem a zsemlyéteket; hisz az olyan, mint mikor mi zsörtölődöttünk idehaza a pékekkel: kicsi, barna, rozsiú és — méreg drága. 20 perc időm volt s aztán felültem a balatoni vonatra. Dunántúl lelkes a hangulat még most is; vonatokkal találkozunk, idős népfelkelők, dalolnak lelkesen csupa virág és zászló a vonatuk. Tüzekek voltak és mentek a Talián ellen. Irták az anziktkártyát a feleségnek, a gyermekeknek: ha esetleg meghalnék . . . akkor!

Az állomásokon sok helyütt orosz foglyok dolgoznak, szemet raknak ki és be, gabonás zsákokat visznek. Egyik magyar ép magyaráz és integet az oroszoknak olyan félt, hogy Nikolajevics nagyherceget fel kellene akasztani. Egyáltalában az oroszok nagyon jól érzik magukat nálunk s hiszem, hogy sok nem is megy vissza hazájába.

Befordulunk Kenesére, előttünk a gyönyörű Balaton. A fürdők . . . ezek szegények nagyon siralmasok, üresek, sok villa lezárva. A kevés fürdővendég: csupa asz-

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

sebb körben világosítsák fel, hogy a bankjegyek a koronaérték pénzerméivel és ennél fogva a váltópénzermekkel is teljesen egyenlő értékűek és hogy az azok értékesíthetőségéről terjesztett híresztelések minden alapot nélkülöznek; továbbá, hogy a váltópénzermek elrejtése, felhalmozása és ezáltal azoknak a forgalomból való elvonása a hazai közgazdaság, a pénz- és értékgazdálkodás, nemkülönben a hazai kereskedelem megbénítását okozó hazafiatalan cselekedet, amely a legszigorubb megrovást és megtorlást érdemli meg és hogy az elrejtve tartott pénzermek forgalomba hozatala a jelen körülmények között hazafiias kötelesség és elsősorban a nagyközönség összes rétegeinek érdekében áll. — Budapest, 1915. évi jún. hó 28. Jankovich. s. k. — Valamennyi egyházi Főhatóságnak.

Elvárom a T. Lelkész és Tanító Uraktól, hogy a község népének okszerű felvilágosítása tekintetében minden tőlük telhetőt elkövetessenek.

Mi igaz az evangéliumokban Krisztusról elbeszélte történetekből?

„—mi sem vitatjuk, hogy ez az elbeszélés—(a kánai menyegző,—) történeti igazság. Mi is ros kereszténynek tartjuk aki azt követeli tőlünk, hogy szösz szerint higyük el.”

Egy régi Református Szemle akadt a kezembe, abban találtam többek között e néhány sort. Irója a kánai menyegzőt vette fel tárgyalás s írt róla különös megkapó nyelven különös, megtévesztő dolgokat. Hogy ne higyük el a kánai menyegzőt szösz szerint, mert ez boszorkánysággá iokozná le a kereszténységet.

Minden ilyen, a világba dobott állítás megkapja az embereket, mert különös

szony, gyerek és lábadozó katona. Milyen más az élet itt a béke idejében!

Vonatunk pontosan érkezett Tapolcára, fél kettőkor délután. A vasúti vendéglőben ebédeltem, finom buzakenyeret adtak. A vendéglőst nem láttam, kis fiát kérdeztem: hol a papa? Besszarabiában veri a muszkát — feleli a kis katonaruhás fiú. Általában a gyermekek között nagyon kedvelt a katonaruha, ha más nem, piros huszársapkával a fején futkos a falusi gyerek is.

Aztán haza érkeztem, beteg 83-éves édes atyámhoz: megőregedett szegény nagyon. Nem csoda: veje és három fia szolgálja a háza szent ügyét. Nincs otthon férfi, kenyérkereső. Hogyan meglátszik a háztájon, hogy nincs otthon a gazda, a kereső s nincs ki hozzon haza egy garast is, 50 kor. hadiségélyből kell megélni havonta az 5 tagú családnak, a többit az én stálumomnak kell pótolni.

Romlik a kerítés, a háztető, a fal, minden, minden; de sok javítani való vár a hazatérő hősökre! De hátha nem tér haza?

Egy kőműves megcsinálta kicsiny fészket 5 tagú családjának, aztán elment a csatába, elesett, ott áll a háza árván, még befejezetlenül és siratják az árvák. Menynyi most az ilyen hős és elárvult ház!

hatalmat ad kezükbe, szédítő hatalmat, hogy kritikát mondhassanak a szentírás felett: megkapja s rendesen gondolkozóba ejti s rendesen meg is téveszti. Előállanak így aztán katolikusok is, kik megmosolyogják azt a naív hitet, melyet az iskola padjaiban magukba szívtak, s tisztultabb felfogást látnak abban, ha a Szentírást megrostálják izlésük, felfogásuk szerint.

Mi igaz az evangéliumokban. Krisztusról elbeszélte csodákról? Nagyon rövid erre a katolikus hit felelete: minden és úgy, amint azt a Szentírás elbeszéli. De oly érdekes ez a kérdés s oly megtévesztő az a mód, mellyel a fent ma csakakörök közé igtatott citátum is kezeli, — hogy megérdemli, hogy több lapot szenteljünk neki. Honnan ered annak csak gondolata is, hogy a Szentírás szószertint értelmét kétségbe vonjuk? Bár nem egyszerű gondolat ez, hanem többféle formában megjelenő elmélet.

A katolikus felfogással, mely szószertint elfogadja és hiszi Krisztus csodáit, — a XVIII. században egy széles, forrongó s itt-ott durva áramlat állott szembe. Rationalizmus biblikusnak nevezték. A szabadkutatás elve volt ennek az áramlatnak alapja s védője s a XVII., XVIII. században lábrakapott pantheista, materialista bölcseslet az eresztője. Nem lesz érdektelen ide jegyezni, hogy a rationalizmus; a protestantizmusnak szülötte; a rationalisták a protestánsok fiai és örökösei, kik az egyház tanítói tekintélyét elvetették, felállították a szabadkutatás elvét s magyarázták a Szentírást úgy ahogy legjobb meggyőződésük diktálta.

Prohászka püspök mondotta volt el egyszer — bár nem erre a dologra vonatkozólag ezt a kitényő esetet:

Valamelyik vidéki bálban egy fülig szerelmes szeladon boszont táncolt; a taktussal azonban semmiképen sem tudott megbékülni. Alsó-felső szomszédat meg is szólították, hogy nem egészen úgy húzza

A drágaság itt nagyobb mint nálunk; a kenyér kicsiny és drága, zsemlye, kifli nincs, a cukrászslitemény kisebb jóval és drágább mint itthon. Hús megvehetetlen, sok család húst hónapokon keresztül sem eszik. Legjobban sújta a háború az iparos osztályt — munkája és munkása nincs, de rendelő sincs; többnyire családok anyák s így dolgozni sem mehetnek. Mindenütt csak gorombasággal találkoznak, pedig minden egyes család, hősnek a családja.

Máskor a libák és ludak egész falkában legelészték a mezőn, most alig látni egy kettőt. Benézek az udvarokba, puszták azok, sem baromfi, sem disznó, sem tehén; fű veri fel az udvarokat. Ez a háború ideháza.

A tapolcai tavasbarlang bejárója is néptelen és rendesen zárva van. Pedig megígérttem Zomora vikáriusnak, hogy megnézem és referálok róla. Majd a béke idején.

Sok az eső és kellemetlen időjárás.

Vonatok járnak, kelnek s ötször annyi az utas mint béke idejében. A hangulat azonban az egész országban, dacára a sok nyomoruságnak, bizakodó és lelkes.

Másfél heti vakáció után Komáromon keresztül hazaérkezett a

Szerkesztő.

a cigány, mint ahogy az ő lába jár.

Eh, mit nekem a taktus, — a taktus semmi, fő az érzés!

A rationalista értelmezés ennek a találon protestáns logikának köszönheti életét. Nem az a lényeges náluk, hogy együgyűn azon kérdésben, — ha százan magyarázzák is, — az igazságnak mégiscsak valahogy egynek kellene lennie, — mit szólna ehhez a szabadon kutató józan ész — az egyéni meggyőződés? „Az érzés”.

A további jobb megértése miatt nézzük sorjában a rationalista Szentírás-magyarázat főbb elméleteit.

I. Első az, mely szerint Mózes, Krisztus, Keresztelő szent János, Krisztus a világ legzseniálisabb impositorai voltak. Csalták és becsapták a világot. (mundus vult decipi, ergo decipiatur). A világ akarja, hogy becsapjuk, be kell hát csapni. Csalás elméletének nevezik. Durva, káromló módszer, pozitív tudomány nem látszik belőle, csak a lólab, az atheista lólab.

Az emberiség történelmi hagyományai hamarosan rátapostak erre az abszurd elméletre.

II. Egy másik elmélet szerint Krisztus, hogy existenciáját megmentse, teljesen alkalmazkodott korának s népének felfogásához, vallási ideáikhoz, tévedéseihez. Ha népe ördögöt sejtett egy megszállottban, ráhagyta, hadd legyen ördög. Sőt ha csodát várt tőle, — nem szállt ellene, megtette a hókusz-pókuszt: kiűzte az ördögöt. Ő maga azonban tényleg sokkal felette állott ezeknek a tévedéseknek. Távol volt tőle, hogy elhigye az ördög ilyetén vagabundus hajlamát s még pláne komolyan ki is űzte. A Szentírás magyarázóknak is — természetesen — ezen szellemben alaposan meg kell tisztogatnia az evangéliumokat.

III. Hamadik módszer a pszikologikus módszer. Minden csoda, mely a Szentírásban Krisztusról pl. elmondatik, — alapjában egy-egy egészen természetes esemény. Ez a természetes esemény azonban a szent íróknak vagy a szereplők személynek felfogásán átszűrődve csodává lesz. Általánosan ismeretes példája ennek a magyarázatnak. Az Úr színe változásának magyarázata.

Krisztus felment két tanítványával a hegyre, mint a Szentírás is mondja, — de nem megdicsőülni, hanem két idegen emberrel beszélgetni. (Erről a Szentírásban szó sincs.) A tanítványok Krisztus a két emberrel egyetemben napfelkeltekor csodálatos erős, de egyébként természetes fényben látták. Később a két ember a hegy túlsó oldalán lement, a tanítványok pedig úgy gondolták, majd megvoltak győződve, hogy csodát láttak, transzfiguráció, Illést és Mózes.

Még egy példa a feltámadás magyarázata: a sírhoz siető asszonyok a barlang szögletébe félredobott ruhákat felizgatott lelkiállapotukban angyalnak látták s eltöltötték a várost valónak hitt hírukkel, hogy Krisztus feltámadt s angyal őrzi sírját.

Tömérdek példát lehetne még felhozni, hiszen az ő és új szövetség minden csodás eseményét így magyarázzák.

IV. Negyedik elmélet a mytikus elmélet. Ez a sok kísérletezés után végre előáll a bölcsesség körével s megmagyarázza

a kereszténységnek s Krisztusnak helyzetét a világtörténelemben.

Többé-kevésbé minden történelem kezdete a mondák különböző homályába vész el. Vegyük ezt vezető fonallal s mindjárt világos előttünk Krisztus,—illetőleg Jézus és a kereszténység története. A zsidó népnek volt egy csomó messiás eszméje; ezeket egy talentumos Rabbí körül, Jézus körül csoportosította akarva nem akarva valamennyi rá alkalmazta s ebből a vajdó homályból nem sok idő múltán,— talán a II. században kialakult, megszületett Krisztus, a Messiás, az evangéliumi alak.

Különösen ezekben az elméletekben jegecesedett ki a racionalista felfogás. Hogy most a racionalisták, illetve protestáns teológusok egyik vagy másik szisztémához szorosan kötnék magukat, alig lehet. Inkább zavaros szemű eklektikusok.

A bibliai események egyrészt előgadják történeti eseményeknek, hiszen különben megrendülne alattuk a pozitív keresztény alap; sőt egyrésztük csodák-nak is. Más részüknek azonban szíserint értelmét eldobják. Talán nem is kifejezetten azért, mintha a csodák lehetőségét a priori tagadnák, hanem hát féltik az Isten méltóságát, a keresztény vallás Szentségét, a sok csodától. Így pl. a fent említett Református Szemle a kánai menyegzőről tovább ezeket írja: „mi sem vitatjuk, hogy ez az elbeszélés történeti igazság; mi is roz kereszténynek tartjuk, aki azt követeli tőlünk, hogy szíserint higyük el. Igen mert ez megalázna bennünket; babonássá tenne; megalázná a kereszténységet, mert boszorkánysággá fokozná le; sőt megalázná Jézust is, mert egyszerű bűbajost látna benne.”

S mert érzik, hogy a Szentírás sértettségét az akkomodáció kaptafáira büntetlenül aligha támadhatják meg,—a Szentírás helyek eldobott értelmét szimbolummal, gyönyörű, megkapó szimbolummal pótolják.

(folytatjuk.)

A gyümölcssevésről.

A gyümölcssevésnek kedves idején sokszor tárgyalják a gyümölcsfogyasztás egészséges voltát, viszont sok oldalról hivatkoznak a gyümölcssevésnek káros következményeire is. Általános vélemény mindamellett az, hogy az emberi szervezetre jótékony hatása a gyümölcs-táplálék.

Azonban, aminő hasznos a módjával élvezett gyümölcs az egészséges életműködés előmozdítására, éppen olyan ártalmas annak mértéktelen fogyasztása. Vannak gyümölcsfajok, amelyeknek vegyi alkotászei a cukor, a savak, a nedvek, a fehérnye, a keményítő különösen alkalmasak diétás gyógymódokra; de vannak olyanok is, amelyeket óvatosan, mérsékelt mennyiségben tanácsos élvezni, mert vegyi összetételeik nem alkalmasak sem a gyomor táplálására, sem a vérnek megtisztítására.

Ha a különböző gyümölcsfajokat az egészség szempontjából osztályozzuk, legelőnek kerül sorra az alma, amely érett állapotban vastartalmu, élelyben dus, tehát a vérszegényeknél vérképző hatása, az asztmás és a tüdőbetegeknél pedig megkönnyebbíti a légzés nehézségeit. Az idege-

seknek csillapító, az álmatlanoknak megnyugtató szere; az emésztést lágyítóan mozdtítja elő. A gyöngén savanyu almát sültve, főzve, szárítva, kompót és kása alakban nyersen jól letörölve héjastul lehet fogyasztani. Tudniillik az alma tápláló ereje, vastartalma héjában a legtöbb van. Kivételek persze a vastag héju almák, ezeket meg kell hámozni, mert héjukat nehezen emészt meg a gyomor. A köztudatban időtlen-idők óta átment az alma egészséges hatása hiszen a katzenjammer kellemetlenségeit savanyu almával enyhítgeti a mámoros ember.

A szőlő vetekedik gyógyítóerőre nézve az almával, sőt gyógymódokra alkalmasabb is. Tartalma: szőlőcukor, fehérnye, magnézia, kálisó, szabad savak. Ezek megtisztítják, meghigítják, szaporítják a vért, előmozdtítják az anyagcseret s a belek működését megkönnyítik. Azok, akik a szőlő héját nem eszik meg, mert azt képzelik, hogy az emészthetetlen, nagyon tévesen eszeleksenek. Épen a szőlő héjában található lugsavakat dolgozza föl a gyomor s az emésztőszervek ennek a feldolgozása által nyernek erőt. A szőlőkúra tisztítja a tüdőt is. Tehát felrísíti az egész organizmust; hizláló és erősítő.

Az alma és a szőlő után a dió következik. Tartalma: fehérnye, olaj, cukor s kevés keményítő. A rest belműködés ellen s a savanyu gyomornedvek képződésének meggátlására kitűnően alkalmazhatjuk, mert kevés nehezen emészthető keményítő van benne, ellenben enyhén hajtó a dió olaja. Lesoványodás meggátlására, a cukorbetegség s a vérszegénységnek kiválóan alkalmas. A kókuszdió még gazdagabb fehérnye tartalmu; egy kilónyi kókuszdió egyenlő tápértékű egy kilo marhabussal.

A szilva hasonlóképpen hasznos, egészséges gyümölcs, amennyiben az emésztés előmozdításában jelentékeny szerepe van. Főként aszalt, kompót vagy lekvár alakjában eszközöl lágyító, hajtó hatást. Nyersen fogyasztva felfuvódásokat okoz. Gyöngye gyomruak és bélbetegek tartózkodjanak a nyers szilva evésétől.

A nyári és téli körték kevésbé táplálóak az almáknál. Mesztartalmuk a csontképződést segíti. Dus nedvtartalmuk folytán tevékenyen siettetik a vese működését; a vese- és hólyagbajosok tartózkodjanak tehát a körte evéstől, nehogy a túlságos nedv-kiválasztás fájdalmat okozzon nekik.

A görög dinnye felfuvódásokat, a sárga dinnye emésztési zavarokat okoz, tápláló ereje egyiknek sincsen. Fogyasztásuk mérsékeltan ajánlatos; de csakis jó gyomruak éljenek vele.

A cseresznye kellemes ízű, könnyű emésztésű. A meggy vérképző. Sőt kompót alakban a vese- és belműködést kedvezően, enyhén segíti elő. A bírsalma kompótnak, marmeladenak, sajtnak egészséges, tápláló; a vese működését előnyösen befolyásolja. Az eper fontos tápláléka az idegbetegeknek és a vérszegényeknek. Gazdag foszfor tartalmu; a vérkeringést elősegíti. Innen magyarázható az a jelenség, hogy vérmes egyéneknek csalánkiütést okoz az eper fogyasztása.

Az áfonyát, a ribizlit, a málnát gyöngye vastartalmuk, üdítő izük teszi közkedveltté. A hegyvidéken a fekete áfonyát bélbajok ellen orvosságul használja a nép.

A barack és őszibarack héját régebben

ártalmasnak tartották. Ujabbán a vegyelemzés kimutatta, hogy éppen a héjukban van az értékük; a héjuk tartalmazza azokat az összetételeket, a melyek a tüdő tevékenységére jóltevéden hatnak, a gyomor falait megtisztogatják s a májból az epe kiválasztását megkönnyebbitik.

Az ananász csupán élvezeti gyümölcs. Tápereje nincsen. Ellenben a füge és datolya táplálóak és vérképzők. A gesztenye gazdag lisztartalmánál fogva tápláló, de módjával fogyasztandó, mert lassu emésztésű.

A citromnak kiváló szerep jutott a belső szervek gyógyításánál. Lázas betegségek, torokbajok, reumatikus bántalmak enyhítője. Üdítő ital. Konyhán és gyógyszerártában használják a héját. A narancs áldásos hatása az egészségre közismert. Deszinficiáló s egyben tápláló is. Mindamellett a szívbetegek és a vérszegények ne egyenek túlságos sokat ebből a jóízű illatos gyümölcsből, mert izgatja s megvékonyítja a vért. Ezáltal természetesen erőt vesz el tőlük.

Röviden felsorolva ezeket a különböző gyümölcsfajokat, vegyi összetételeik és az egészségre való hatásuk szerint említettem meg. Hozzáteszem azonban még azt is, hogy ezek a tulajdonságok és hatások nem vonhatók szoros szabályok alá, mert ahány egyén, annyifele módon nyilvánulhat a jó és a rossz hatásuk. Mindenesre célszerű az egyes gyümölcsfajok evésénél a hatást megfigyelni egyeseken és a megfigyélést összevetni az általános tapasztalatokon alapuló bizonyításokkal. Mindeme megfigyelés nemcsak érdekes, de hasznos is lesz önmagunknak s hozzátartozóinknak, mert hiszen a gyümölcsöt mindenki szereti, szívesen fogyasztja, sőt annak gyógyító hatásáról meggyőződve, gyógyulást, enyhülést vár tőle. És sokszor éppen az ellenkezőjét éri el csupán azért, mert nem a természetének, a belső szervezetének megfelelő gyümölcsöt választja meg.

H I R E K.

— Kinevezés. Főpásztorunk dr. Rejőd Tibort nagyszébenbe káplánnak nevezte ki.

— Püspök urunk Salzburgban. A napilapokban olvassuk, hogy a Reichspost jelentése szerint gróf Mailáth Gusztáv Károly erdélyi püspök meglátogatta a salzburgi sebesült magyar katonákat és vigasztalta meg a nem katolikusokat is. Tegnap, Szent István napján a püspök a gródi fogolytáborban misét celebrált a magyar tiszteknek és a foglyokat őrző magyar katonáknak. Előző napon a püspök és titkára meggyöntatta a katonákat.

— Értesítés. Dr. Hirschler József iskolászéki elnök praéletus apátplebános, a kolozsvári Mariánum nagynevű megteremtője felhívja a figyelmét az érdeklődőknek hogy a Mariánumban a beiratások Szeptember hó 1., 2., 3., napján tartatnak meg.

— A Kolozsvári Ker. Szoc. Egyesület ünnepélyén dr. Erdélyi László egyetemi tanár renkivül érdekes és magas szárnyalású előadást tartott, melyet élvezettel hallgattak végig úgy az egyesület még itt-hon levő tagjai mint a szép számmal képviselt intelligencia.

— **Iskolai beiratások.** A gyulafehérvári r. kath. elemi fiúiskolában a jövő tanévi beiratások i. évi szeptember hó 1., 2., 3. és 4-én délelőtt 8—12 óráig és délután 2—5 óráig tartanak.

A róm. kath. szülők kéretnek gyermekeiket már 1-én beírni, hogy helyhiány miatt fejszólamlások ne történjenek.

Az igazgatóság.

— **Plebánosi kinevezés.** Püspök urunk Vakar József örmény szert. segédlelkészt szépvízi plebánossá nevezte ki. Fáraó Simon eszter-es-plebános elbucszatása f. hó 22-én nagy ünnepek között ment végbe. A gyergyó-szentmiklósi örm. egyházközség küldöttséggel képviselte magát a testvér egyház község kettős ünnepén.

— **Lelki gyakorlatok Brassóban.** Ide érkezett Pater Vargha István Jézus-társasági atya, hogy a barcasági dékánuság papjai részére lelki szent gyakorlatokat tartson. A lelki gyakorlatok kezdődnek augusztus 23-án este és végződnek 26-án.

— **Jótekony adomány.** Zlamál Ágost. főgimn. tanár névnapot megváltás címén 30 K-t adományozott olyan gimnáziumi tanulóifjúnak jutalmazására, akinek édes atyja hazánk védelmében hősi halált halt. Hálás köszönettel nyugtázzuk ezen cél-szerű jótekony adományt.

— **A trónörökös Esztergomban.** Az Élet e heti száma a trónörökös párt esztergomi látogatásáról közöl rendkívül érdekes képeket. A harctéri fölvételek is mind kitűnők. A lap vezető helyén Andor J. „Kulturánk válsága” címmel egy nagyérdm., mélyenjáró cikksorozatot kezdett, amelyben a nemzeti kultúra aktuális kérdéseivel foglalkozik. Török-Kovács Herseivel foglalkozik. Török-Kovács Hermin a társaságbeli asszony „háborus” szerepéről írt poetikus cikket. A szépirodalmi olvasmányok között Sienkiewicz regényét, Jancsó Ilona és Rácz Pál novelláit továbbá Harsányi Lajos verseit találjuk. A Kultúra és a Hétről-hétre rovatok ezúttal is érdekesek és gazdagok. Képei között a katonai jelképek sorában látjuk Soó Dénes káplánunk képét is.

— **Személyi változás az erdélyi Ferenc-rendi tartományban.** A Szent-István ap. királyról nevezett erdélyrészi ferencrendiek i. hó 4. és 5. napján tartották definitóriális kongresszusukat Csíksomlyón, amelyen a rendtartomány folyó ügyeinek tárgyalása után a következő személyi változásokat eszközölték: kolozsvári házfőnök lett P. Kelemen Ágoston Székelyudvarhelyről; P. Szabó Pius kolozsvári házfőnök hasonló minőségben Szászsebesre ment; Székelyudvarhelyi házfőnök lett P. Lokody Gergely; Szamosújvárt P. Csicszér Bonaventura; elődje P. Szabó Sebestyén Medgyesre disponált; Désen házfőnök lett P. Rozsnyay Barnabás, elődje P. Biró Lőrinc Medgyesre ment filozófiai lektornak. P. Biró Benedek Kolozsvárra helyeztetett egyetemi tanulmányai befejezése végett; P. Bogáts Rayner pedig Déstre házfőnökhelyettesi minőségben; P. Dénes Felix hasonló minőségben Marosvásárhelyre Szászsebesből. P. Sinka Antal pedig Marosvásárhelyről Székelyudvarhelyre.

— **Augusztus 18.-a Marosvásárhelyen.** Nagy lelkesedéssel ünnepelte meg e város is Apostoli királyunknak születési napját.

Kedden este fátylas zene járta be az utcákat, ahol fellebogozott, díszített házak és kivilágított ablakok között hazafias lelkesedéssel gondoltunk ösz királyunkra és dicső hadseregére. Reggel 5 órakor szintén katonazene járt körül, amely reggeli álmából ébresztette fel a lakosságot, hogy így aznap a felébredés pillanatában is a zene révén Öfelségére gondolhassunk. A tisztikar tagjai saját legénységöknek, a kórházak előjárói saját betegeknek rövid beszéd alakjában fejtegették, hogy mit jelent a mostani katonazene és mire figyelmeztet a 24 ágyúlövés, amely 5 órakor bömbölve durrant el a városi lövöldből.

Karácson Márton praelátus-plebános 10 órakor ünnepélyes nagymiséit celebrált az ottani minorita rendház növendékeinek segédletével, amelyen a hivatalok és katonai hatóságok képviselőin kívül nagyszámú katonaság és civil közönség tolongott a különben tágas plebánia-templomban.

A katonaság az ünnep emlékére dupla menázsit kapott, melyet örömmel fogyasztott mindenki saját hozzátartozójával, akik vidékről jöttek meglátogatni saját katonájukat. Aznap délután fél 1 órakor ismét 24 ágyúlövés figyelmeztette a lakosságot, hogy minden családnak ebédközben is magyarázzák meg a lövés jelentőségét és legalább egy jókívánsággal járuljon hozzá az aznapi nagymise intenciójához: hogy agykorra dacára is bőlesen vezesse és gyamoltsa ösz királyunk a benne bízó nemzetet, „hogy dicsőt a nagy világon hordja a bir szárnya szét.”

— **Szent István napját** városunkban hagyományos hazafiassággal és kegyelettel ünnepelték meg. A városi tanács és bizottsági tagok dr. Roska Miklós polgármester vezetésével és a város zászlója alatt, a katonai tisztikar és legénység testületileg vett részt a nagymisén, amelyet Zomora vikárius tartott fényes segédlettel. A choruson a katonai zenekar szerepelt. A nagyszabású szentbeszédet Balázs kanonok-plebános tartotta.

— **Gyászmise X. Pius pápáért.** Püspök urunk intézkedése folytán 21-én a székes-egyházban requiem volt megboldogult szentséges Atyánkért. Részt vett a káptalan, papság, az irgalmas nővérek s a hívek. A chorust Resch György karnagy vezette.

— **Győzelmi hírek Szent István napján.** Szent István napja dicső ajándékot kapott az ünnepnapra. Novogeorgievsk elesett. Nyolevanötezer orosz fogtunk el a városban... kiáltották, ismételték egymásnak az ünnepi öltözetben járó kelők. Vilmos császár maga vezette az ostromot — hangzott minden felől.

— **Kivilágítás Szent István napján volt** ugyan, de nem általánosságban. Erre nálunk nagyobb súlyt kellene fektetni. A magyar érzésnek ez ünnepén nyilvánulnia kell egész voltában, általánosságban.

— **A helybeli zárdában** az iskolai beiratások Szeptember 2., 3., és 4. napján lesznek. Javítóvizsgálatokat Szeptember 1-én, kölfömbözetit vizsgálatokat szeptember 4-én délután tartják. Az előadások 6-án kezdődnek.

— **A gyulafehérvári apró ifjúság** lapot szerkesztett „Ifjúságunk” címmel, a megvakult katonák javára. Kis gimnázisták

társadalmi, szociális cikkei, háborús elbeszélései vagy helyesebben ábrándjai, kis leányok ügyes költeményei, leírásai töltik ki a 20 oldalos füzetet. Vasárnap a térzene alatt árulták a vári parkban és több mint 100 koronát gyűjtöttek. Kedves a gondolat, nemes a foglalkozás, hasznos az eredmény csak egy litográf gépet ne tettek volna tönkre! A minden háborús évben egyszer megjelenő folyóiratnak jövőt csupán azért nem kívánunk, mert háborús éveket nem szoktunk kívánni. De ha eljön, örömmel olvassuk.

— **Uj zászló.** A kolozsvári keresztény szociális egyesület zászlója már teljesen készen áll, várva a békés időkben való felszentelésre. Erre a nems céla adományokat hálával fogad és hirlapilag nyugtázza az egyesület elnöksége.

— **A kárpáti falvak felépítése.** Csíkszeredáról jelentik: Csíkvármegye törvényhatósági bizottsága Gyálóky Sándor főispán előkötetével szombaton tartott közgyűlésében elhatározta, hogy az oroszok által elpusztított falvak közül egyet iskolával és község-házával együtt felépit, csupán azt kötötte ki, hogy az iskola tanyanyelve magyar legyen. A mintegy százezer koronára előirányzott költségeket a vármegye magánjáváiból, a közbirtokosságok, egyházközségek és magánosok adományából fedezi. Ugyanezen a közgyűlésen a törvényhatóság a szeptember 2-án a király előtt megjelenő hódoló küldöttségbe Gyálóky Sándor főispán vezetésével Mikó Bálint v. b. t. t., Szabó György, Lázár Miklós, Sándor László dr. és Élthes Gyula dr. törvényhatósági tagokat küldötte ki.

A kolozsvári Szt. József-fióvelde igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy — mivel az intézet még jelenleg is katonai kórháznak van lefoglalva, — a növendékek további, hirlapilag közzéteendő intézkedésig be nem költözködhetnek. Figyelmezteti továbbá már most az intézetbe felvett, vagy belépni akaró növendékeket, hogy az alapítványok kamata 380 koronára lesz az élvezők által kiegészítendő, a fizető növendékek évi ellátási díja pedig 460, illetve nem erdélyieknek 500 korona.

— **Rokkant katonatisztek mint tanárok** Oroszországban. A Mezőgazdasági Szemle írja: Az orosz közoktatásügyi miniszterium azon gondolkozik, hogy a harcceptelen tiszteket gimnáziumi tanárokkul alkalmazza. Akik tüzérségi, mérnöki, tengerészeti, vagy jogi akadémiát végeztek és a vezérkari iskola végzett tagjai matematikát, kémiát, kozmografiát, geografiát és történelmet taníthatnak, miután egy évig hallgatták a gimnáziumi tanárképző kurzust.

— **Alpisi Magyar Hadiújság.** Az olasz határon küzdő magyar véreink számára a hadvezetőség egy újságot alapított, amelyben tájékoztatja olvasóit a fontosabb eseményekről s amellet élénk humorával jókedvet is lop a lelkekbe. Julius 29-iki kelettel most jelent meg a kilencedik száma. A przemysl-i Tábori Újsággal együtt ez is kedves emléke lesz ennek a gyászos, de dicső évnek.

— **A vasárnapi munkaszünet új rendje.** A kereskedelemügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, amely a vasárnapi munkaszünetre új rendelkezéseket tartalmaz. A háború kitörésekor a miniszter felfüggesz-

tette a vasárnapi munkaszünetét és megengedte a kereskedőknek, hogy egész vasárnap nyitva tartásuk üzleteiket. Most azonban új rendeletet hozott ki, amely aug. 20-án életbe is lépett. Az új miniszteri rendelet szerint az élelmiszer üzletek, a melyeknek béke időben vasárnap délelőtt 10 órákor be kellett zárniok, most reggeltől déli 12 óráig, délután pedig 6 órától fél 9 óráig árusíthatnak. Ide tartoznak a szatycsok, a fűszeresek, a bogácsok, a hentesek, a sajt- és vajkereskedések stb. A többi üzletek, mint a kézműárosok, ruha-kereskedők, aranyművesek stb., a melyeknek a béke idejében vasárnap egész nap zárva kellett tartaniok, most déli 12 óráig árusíthatnak. Azok az üzletek pedig, amelyek béke idején egész vasárnap nyitva voltak, tehát a vendéglők, kávéházak, pékboltok, zöldség és cukorkakereskedések, cukrászdák, az új miniszteri rendelet értelmében a háború tartama alatt továbbra nyitva lehetnek.

— **A semleges Amerika.** A Zeitschrift für Geschichtskunde I. évi 5. számában írja, hogy Amerika az entente-nak mintegy 200,000 lovat adott el és szállított át az oceanon. Egy-egy ló ára szállítással együtt 300 dollárra tehető, ami összesen közel 300 millió koronát tesz ki.

— **A sörgyártás korlátozása.** A szőlőtermelők körében mozgalom indult meg, amely a sörgyártás korlátozását követeli. A sör élvezeti cikk, mégis 267,526 literrel többet termeltek a gyárak a háborus évben, mint máskor. Nevetséges az embertől és az állattól elvonni a tápláló árpát, mikor másban ügyis szükölködünk! Helyes volna, ha szélesebb rétegekben elterjedne ez a mozgalom.

— **Utóhang Algyógyról.** Utóbbi fűrdőlevelünk végszavai nagy örömmünkre, meghozták az ohajtott sikert. Nagyboldogságon napjára Gyulafehérvárról dr. Rejőd Tibor újművés áldozat hozta a vigaszt a szentmise áldásai — a gyónás- és szentáldozás kegyelmeiben.

Szombaton hideg őszi napra ébredtünk, az eső színtelen omlott s bár küldöncöt is menesztettünk kocsisért, az utolsó pillanati bizonytalanság győzött.

Előző délután nagyszabású kiránduláson — a tengerszemekhez — összegyűjtve a mezők legszebb fehér virágait és eserfa füzereket készítve, szorongó szívvel ékesítettük a kápolnát utólag ez évben, búcsúzza egyszersmint a kedves kis meghitt hajlékhol.

Nézve a folyton hulló esőt, a várakozásban eszembe jutottak az elhagyott szegény hívek, kikhez évente egyszer-kétszer jut el a pap, mily epedve várhatják s mily boldogok, mikor megjelenik!

Végre kocsiszörgés, egy csengő — no mondhatom, hogy nagyobb örömmel még püspök korában sem fogadják a Dr. urat! De még olyan egyházi — ministráns — és harangozója sem lesz egyhamar. — Micsé végén, a mai időknek megfelelő magasröptű szentbeszédben 3 képben állította be a boldogságos Szűz Anyát, mint „Magyarok Nagyasszonyát”, ki minket 1000 éven át annyi veszély között megvédett s kihez most is a legnagyobb bizalommal fordulunk. Délután vacsernye volt, melyet a mi kedves háromtagú énekkarunk „Üd-

vözlég Mária” kezdetű éneke vezetett be s litánia és a békéért felajánlott ima után felhangzott a „Nagyasszonyunk, hazánk reménye”, melyet többen együtt énekeltek. Az ünnepi hangulat hatása alatt hálás szívvel mondunk köszönetet a Dr. urnak szíves fáradságáért, ki kocsira ülve vígan rohogott be egy ezredes társaságában Szászvárosra.

— **Amiről a szabadkőművesek megfelekedtek.** Köztudomású, hogy az olasz háború teljesen a szabadkőművesek műve. Az is ismeretes, hogy az olasz szabadkőműveseket a franciák ugratták, tehát ők is nagyon érdekelve vannak az olasz hitveség előidőzésében. S a mi szabadkőműveseink az olasz háború kitérőesek a külvilág előtt nagy bölcsen megszaktítottak minden összekötést az olasz testvérekkel de a franciákkal, a felbujtókkal, az értelmiszerekkel nem. Ebből a kis „feledékenységből” is látszik, hogy mennyire nem volt őszinte az ő nyilatkozatuk. A németek már sokkal ügyesebben csinálták, amikor nemcsak az olasz, hanem a francia szabadkőművességgel is megszaktítottak minden összekötést. A miénk nagyon nagy zavarban lehetnek, hogy a nagy kapkodásban elfelejtkeztek ilyen fontos körülményről.

— **Pályázati hirdetmény leányváházi** alapítványi helyekre. A sepsiszentgyörgyi „Sancta Maria” leányváház és nevelőintézetben több alapítványi hely betöltendő. Jelen alkalommal kizárólag hadiárvak vételek föl, még pedig bármely erdélyrészi illetőségű, a most dúló világháborúban elesett hős 6—12 év közötti róm. kath. vallású, teljesen vagy félárva leánygyermek. A háromszék-vármegyékben azonban elsőbbségben részesülnek. A pályázati kérvények folyó, 1915. év szeptember hó 20-ig a sepsiszentgyörgyi róm. kath. plebánia hivatalhoz nyújthatók be. A folyamadvány szükséges mellékletei:

1. Az árva születési anyakönyvi kivonata, 2. legutolsó iskolai bizonyítványa, 3. testi és szellemi épségét igazoló hatósági orvosi bizonyítvány, 4. az atya és teljes árvaság esetén az anyának is halotti anyakönyvi kivonata, 5. a testvérek számát és korát feltüntető családi értesítő, 6. szegénységi bizonyítvány.

Sepsiszentgyörgy, 1915. aug. 20-án
A róm. kath. plebánia hivatal.

— **Katonák és nem katonák.** Beszállás van a vasúti állomáson sok utassal. A kalauz harsányan vezényel:

—Katonák előre!

A tömegben előre furakodik három izraelita polgártárs is, kik úgy látszik nem voltak tisztában a helyzettel. Rájuk kiált a kalauz: —Maguk is katonák?

—Nem, mi zsidók vagyunk. . .

— **Huszonegy hadiüzenet.** A minapi olasz török hadiüzenettel a világháború kitérőése óta történt hadiüzenetek száma huszonegyre emelkedett. A hadiüzenetek sorrendje a következő:

1914. július 28-án Ausztria-Magyarország Szerbiának;

augusztus 1-én Németország Oroszországnak;

augusztus 3-án Németország Franciaországnak; ugyancsak

augusztus 3-án Németország Belgiumnak,

augusztus 4-én Anglia Németországnak;

augusztus 5-én Ausztria-Magyarország Oroszországnak;

augusztus 6-án Szerbia Németországnak;

augusztus 11-én Montenegró Ausztria-Magyarországnak; ugyancsak augusztus 11-én Franciaország Ausztria-Magyarországnak;

augusztus 13-án Anglia Ausztria-Magyarországnak;

augusztus 23-án Japán Németországnak; ezzel szemben ugyancsak

augusztus 23-án Ausztria-Magyarország Japánnak;

augusztus 28-án Ausztria-Magyarország Belgiumnak;

november 2-án Oroszország Törökországnak;

november 5-én Anglia és ugyancsak november 5-én Franciaország is Törökországnak;

november 7-én Belgium és szintén november 7-én Szerbia is Törökországnak;

1915. május 25-én Olaszország Ausztria-Magyarországnak és végül

augusztus 21-én Olaszország Törökországnak üzent meg a háborút.

Tehát hét esetben a központi hatalmak, tienzégy esetben pedig az ántánpárti államok voltak a hadizenők.

— **Hadi árvaügy és templomépítés.** Az Országos Katolikus Szövetség Budapest Zsembery István dr. ügyvezető alelnök vezetésével ülést tartott, amelyen a többiek között ott voltak: Breyer István dr. kultuszminiszteri osztálytanácsos, Bónitz Ferenc sajtódudósító, Buttay Antal Ferencrendi tartományi főnök, Erdősi Tilmár dr. a katolikus patronázs egye.ület titkára, Forster Gyula báró h. t. t. a Vallásalap Ellenőrző bizottság elnöke, Gießwein Sándor dr. a Szent István Társulat alelnöke, Hindy Zoltán a szövetség és a Központi Katolikus Kör igazgatója, Kiss János dr. egyetemi tanár, Kiss Menyhért író, Kohl Ferenc a Stephaneum Nyomda igazgatója, Lakatos Ottó a Minoritarend főnöke, Nemes Antal dr. c. püspök, Sághy Gyula dr. országgyűlési képviselő, Szöke Gyula dr. ügyvéd, Tótóssy Béla dr. műgyememi tanár, Zlinszky János dr. a kath. Sajtóegyesület ügyvezető alelnöke. Hindy Zoltán igazgató részletes jelentést terjesztett elő a szövetség működéséről, kiemelve a Szent István napi ünnepség rendezésében való részvételt és a hadi árvak ügyében indított országos mozgalmat. Ezzel kapcsolatosan kimondta az igazgatótanács, hogy a legközelebbi napokban a még be nem érkezett válaszok sürgetése céljából kérdőíveket bocsát ki aziránt, hogy milyen intézmények és egyesek volnának hajlandók az árvak gondozását magukra vállalni, azután elhatározta, hogy szeptember elejére az árvaügyi országos bizottságot ülésre hívja össze, többek hozzászólása után pedig úgy döntött, hogy a gyűlési akció előkészítésére már a legközelebbi napokban megteszi az intézkedéseket. Örömmel vette tudomásul, hogy a Katolikus Patronázs Egyesület és a Szociális Missziótársulat e cél szolgálatára egy-egy árvaüzlet létesít. Végül elnök indítványára a szövetség

templomépítési bizottságát az elnökségen kívül Breyer István dr., Erődi Tihamér dr., Fieber Henrik dr., Forster Gyula báró, Kiss János dr., Mihályi Akos dr., Nemes Antal dr., Sággy Gyula dr., Tötössi Béla dr. tagokkal egészítették ki.

— **A császár távirata Novogorogyevszk alól.** A császár Bethmann-Holtweg birodalmi kancellárhoz a következő táviratot intézte:

„Isten kegyes segítségével és Beseler tábornok, Antwerpen meghódítója kipróbált vezetésének, valamint pompás csapatainak hősieb bátorságának és a kitűnő német és osztrák-magyar ostromló tüzérségnek köszönhetjük, hogy a legerősebb és legmodernebb orosz vár, Novogorogyevszk a miénk. Mely meghatottsággal mondtam most éppen köszönetet derék csapataimnak, akik remek hangulatban voltak és kiosztottam a vaskeszeket, a kizáróan honvédségből és népfőlkőlől álló csapatoknak. Ez volt a hadsereg egyik legszebb fegyverténye. A citadella ég. Az ide-és odautazás alkalmával hosszu fogsolyment-oszlopokkal találkoztunk. A falvakat az oroszok visszavonulásuk alkalmával többnyire teljesen elpusztították. Magasztos nap volt, melyért alázzal hálát mondom Istennek. A kovnoi zsákmány 700 ágúra emelkedett.

— **A legújabb egészség-kultusz.** Aki öreg napjaira nem akar megrokkanni és lehetőleg sokáig akarja az élet örömeit élvezni, az okosan teszi, ha fűrészt vásárol, amellyel naponként elvágja egy megfelelő adag fának a felaprózását. A fahasábok fűrészelése, amint az új kultusz hívei mondják, a legegészségesebb testgyakorlás, amelyet azok az egyének, akik ülő foglalkozást űznek, mint kereskedők, írók művészek stb. rendkívül kedvező eredménnyel folytathatnak. A fűrészelésnél az agy teljesen kipihen magát, ellenben a felsőtest izmai, amelyek egyébként ellustulnak, erős működésbe jönnek. Hogy pedig ez a testgyakorlás alapos legyen, a karok munkáját felváltva kell gyakorolni, mert így a vérkeringés tökéletes lesz és a gyomor is hasznát látja az arányos mozgásnak, emennyiben az emésztés rendszeresen fog működni. Modern orvosok, akik ezt az új gyógymódot önmagukon már kipróbálták, azt állítják, hogy aki egészségét meg akarja tartani, az bölcsen cselekszik, ha reggeli után egy órát és délután vagy este egy további félórát ennek a gyakorlatias kúrának szentel. Abban az esetben azonban, ha a fűrészelés fáradságot okoz és izadást idéz elő, a munkát abba kell hagyni. Különösen a nők figyelmébe ajánlják az orvosok a testgyakorlás e módszerét és azt állítják, hogy csodálatos hatással bír a gyöngébb nem egészségi állapotára.

— **Utazás a mozdonyon.** Fürst Arturnak, a „Berliner Tageblatt” tudósítójának kivételesen megengedték, hogy a halleberlini utat egy gyorsvonat mozdonyán tegye meg. Erről az utjáról érdekes impressziókat közöl a német tudósító. Tekintettel a mozdony mögött tornyosuló szénkészletre — írja Fürst, — mintha a pusztá mozdonyon rohanánk, nem látni az utána kigyózó vonat. Oldalt szabadon látni mindent, előre azonban jórészt az egyik vágányt. A mozdony kerekai egyre ropognak fülsiketítően csattognak, a kazán melege még a hűvös őszi napon is érezhető. A gép a mozdonyvezető minden pillanatát lefoglalja, folyton

emelyüket kell emelnie, kerekeket csavarnia, hogy biztosítsa a gép egyenletes futását. Csak most látom, hogy mi a mozdonyvezető, aki hideg nyugalommal órákig áll mozdulatlanul a helyén és előre szegzi a tekintetét, mögötte pedig száz és száz ember élete van a kezében. A vonat mezőkön rohan, fák és hegyek között, hidakon folyokon, szorosokon, de a vezető mindezt nem láthatja. Az ő számára minden alak, forma, szín elvesz és semmi egyéb nem marad, csak a jelzőoszlopok, a ferdén, vagy vízszintesen álló karok. Az utas, aki oldalt kinéz az ablakból, nem hiszi, hogy még az a nagyobb pályaudvar is, amelyen a gyorsvonat keresztül fut, nem létező valami a mozdonyvezetőre nézve. Ő csak a bejáró- és kifutó-szignált látja, kezével a regulátoron, csak ezeknek a helyzetét nézi, de a pályaudvart, a peront, az embereket nem látja. Ha ezek a karok hamis jelt adnak a vonat elveszett. A szignálok az egyetlen kapocs, mely ezeket az embereket a külvilággal összeköti, egyébként a semmiben rohannak. Nincs idegesítőbb valami, mint a füst, mely a külső kis ablakra fekszik. Ez annyit jelent, mint vakon rohanni. Ezek rám nézve vérfagyasztó percek voltak. A jütterborgi pályaudvaron — estefelé járt már, — állott egy vonat a melyet el kellett hagynunk. Hátsó vörös lámpáját már egy kilométerről láttam. A szívem összeszorult, mert úgy láttam, hogy ez a vonat a mi vágányunkon áll és mi rohanunk egyenesen neki. Rettenetes katasztrófát éreztem. Lopva néztem a vezetőre. Ő azonban jégy nyugodtan állott a helyén, keze a regulátoron és a következő pillanatban simán menydörögünk keresztül a jütterborgi pályaudvaron. Azután részemről szorongva rohantunk a vak éjszakában, a színes szignálok sorfala között. Három órai ut után be-robotunk az anthali pályaudvarra. Megállunk. Fény és emberek vettek hirtelen körül. Lélekzetet vettem, mintha hosszu tengeri utról szárazföldre értem volna, halálos veszedelemből biztonságra.

NESTLÉ-FÉLE
CSECSEMŐK GYERMEKLISZT
 gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
 Mindenkor kapható.

Próbadozot és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermek neveléséről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wien I., Biberstrasse 18 e

Szerkesztői üzenetek.

— **B.** Itthon vagyok már másfél hete. Kegyedet és a többi kedves munkatársakat is kérem hogy dolgozataikkal sürgősen keressenek fel, mert teljesen fogytán vagyok mindennel. Tapalára nem kaptam egy levelet sem.

— **V.** Hallottam róla — de írásban nem olvastam. Eddig nem hívtak sehova sem.

— **F.** Még csak pár megboldogult Tözsér-féle kézirat van a fiokomban. Csak minél előbb szaporítsa.

— **K.** Volt alkalmam a mi „intelligens” osztályunk alatt járó társaságát végig „évezni” az első osztályban. A nők sem jobbak. Micsoda viccek és hitványságok! Csak dolgozzon és küldjön.

— **Dr. V.** Igen, ha az oltáregylet központjának bőséges vagyona volna, helytelenül cselekednék, ha csak oda adna, hol egylet van — de minthogy ő is államizsnából él — az általános egyleti elv alapján helyes uton jár. És jövőre is így fog eljárni Üdvözlettel.

— **Cs.** A ki az elvégzésről beküldi a bizonylatot, azonnal kap újabb stipendiumot. Most van bőven. Irjon minél előbb arról az ügyről. — Mi nem tudjuk, hol van a főpásztor s azt még kevésbé, hogy mikor jön haza. Egyáltalában mi csak azt tudjuk, amit már mindenki tud.

— **S. K. Kolozsvár.** A cikk a jövő számarra maradt Üdvözlettel.

Pályázati hirdetés.

A szárhegyi róm. kath. elemi iskolánál üresedésben levő tanítói állásra 1915. szeptember 3-iki határidővel pályázatot hirdetek. Javaldalma: a) az iskola pénztárából havi részletekben évi 200 kor., b) fizeteskiegészítés az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében államségelyből, c az iskola épületben két szoba, téli nyári konyha és kamrából álló lakás kis veteményes kerttel. Esetleg lakbér. Kötelessége: A rábizandó osztályok vezetése, valamint a gyermekeknek templomba kísérése és felügyelete.

Nótanítók is pályázhatnak.

Szárhegy, Csik vm. 1915. aug. 15.

Dr. Péterffy Lőrinc
 iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A magyarlápósi (Szolnokdoboka vm.) róm. kath. iskola kántortanítói állására pályázat hirdetetik. Javaldalom: Az egyházközségtől havi előleges részletekben évi 1200 korona. Szt. mise alapítványok kamataiból: 52 kor. 2 hold 615 □-öl szántóföld évi hasznóbére; 20 kor. kertilletmény; Fizetés kiegészítő államségely. Lakás: 3 szoba, konyha, kamra, pince, mellékhelyiségek. Kötelesség: Az I—VI. osztályu osztatlan vegyes iskola vezetése és a kántori teendők pontos végzése. — Pályázati határidő október 1.

Az iskolaszék.

Pályázati hirdetés.

A gyergyóalfalvi róm. kath. egyháztanács pályázatot hirdet az olthagi iskolánál nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állásra. Javaldalmazása: a) községi pénztárból: 600 K., b) r. k. iskolapénztárból: 170 K. 80., c) két tehén és sertés legeltetési jogért 9 K. 20 f., d) kertilletmény: 20 K., é.) államségely, e) lakás: 2 szoba, kamara és konyha az iskolával egy fedél alatt. Pályázatok szept. 11-ig az egyháztanácshoz küldendők.

Róm. kath. egyháztanács.

Pályázati hirdetés.

A gyergyóalfalvi r. k. egyháztanács pályázatot hirdet egy helyettes tanítói állásra az 1915.—16. tanévre. Javaldalmazása 800 K. Nótanítók is pályázhatnak szept. 11-ig.

Róm. kath. egyháztanács.

Szám: 10425—1915.

kig.

Hirdetmény.

Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a nagyszab. m. kir. bábaképzőnél a legközelebbi bába tanfolyam folyó évi szeptember hó 1.-én veszi kezdetét.

Közelebbi adatok a városi tanács iktató hivatalában a hivatalos órák alatt beszerezhetők.

Gyulafehérvár szab. kir. város tan. 1915. évi aug. hó 19.-én.

Dr. Roska Miklós
polgármester.

Szám: 10361—1915.

kig.

Hirdetmény.

Gyulafehérvár szab. kir. város közhírré teszi, hogy a város Közönsége tulajdonát képező legelő u. m.

1. a malom melletti legelő (Intre-jázurl),
2. az erdő alatti legelő (Podej),
3. a Balázs tanya (Kasztakuráté) és a La Vegy nevű dűlőben levő legelők, továbbá

4. a Leánypataka nevű völgy (szarvasmarhák legeltetésére) 1916. évre és pedig az 1. 2. és 3. pont alattiak együttesen, a 4. pont alatti külön bérbé adatnak.

Árverési határnapul az 1. 2. és 3. pont alattiakra 1915. évi szeptember hó 6-ának d. e. 10 órája a 4. pont alattira ugyanazon nap d. e. 11 órája

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon
arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PECS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószék, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

tűzetik ki a városháza nagytermébe.

Árverési feltételek a városi tanács kiadóhivatalában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsától, 1915. évi aug. hó 21.-én tartott ülésből.

Dr. Roska Miklós
polgármester.

Fényképészeti cikkek!
gyári árbán kaphatók!

Schäser Ferencz

o könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

Fehér vászon- és lenrongyok bármily mennyiségben vétetnek:
Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

„PERPETUUM“

egyetlen barnaszénnel fűthető folytongő kályha. A jelenkor legjobb kályhája! Legtakarékosabb fűtés! Teljesen szagtalan! Éjjel-nappal egyenletes kellemes meleg!

Pontosan szabályozható hőmérséklet!

Nincs korom! Nincs salak! Nincs por! Nincs kezelés!

Évenként csak egyszer kell befűteni!

Hirsch és Frank

Budapest-Salgótarjáni gépgyár és vasöntő r. t.
Budapest, VI. Aréna-út 128.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból

a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

A gazdaközönség figyelmébe!

Van szerencsém a t. gazdaközönség tudomására hozni, hogy Schwartz Testvérek marosvásárhelyi cég, mint a Hadi Termény R.-T. bizományosa engem az új termés bevásárlása körül képviselővel bizott meg és tisztelettel kérem a t. gazdaközönseget, hogy a terményeik értékesítésével engem felkeresni sziveskedjék.

Knopf Jakab, Gyulafehérvár.

☞ Most jelent meg!! ☞

AZ OLASZ HÁBORU ELŐZMÉNYEI

(VÖRÖSKÖNYV.)

Ezen könyv szenzációs leleplezéseket tartalmaz.

== Ára I Kor. 50 fill. ==

Bérmentve postán I Kor. 70 fill.

SVEN HEDIN: EGY HARCBAN ÁLLÓ NEMZET.

Ez a könyv legmegkapóbb leírása a németiség háborújának. Sven Hedin hónapokig élt a német harctereken, szívesen látott vendége volt a német császárnak, látta, hogy organizálják a stratégiai mozdulatokat s ott lehetett a hősi rohamoknál.

Hatalmas szenzáció ez a könyv, mert az egész világ számára először tárja fel a osodálatos Németországot a történelem legnagyobb háborújának kőpajjal alatt. A nagy alaku, 176 oldalas kötet ára 1 korona, bérmentve 1 K. 10 f. beküldése ellenében.

DETLEV VON LILIENCRON: HÁBORUS NOVELLÁK.

Lilienoron könyvének értékét és aktualitását mindennél jobban bizonyítja az a szenzációs siker, hogy a német kiadás ma már a 167-ik kiadásban forog kezében. Szerző mint aktív katonatiszt végigharcolta a nagy német-Francia háborút. Sok hivatott kritikus szerint ezek a legszebb háborus elbeszélései a világirodalomnak. Csataképei megdöbbentően fenségesek; magunk előtt látjuk a katonáktól szibogó harcra, a tábor, a menetelő sereget, a véres tüközeteket, az elkecseregetett rohamot, egyesek hostetteit. A könyv bolti ára gyönyörű borítékban 3. K. bérmentve 3. K. 20. fillér.

Fehér Ármánd, a Nyugati harctéről.

Bolti ára 3 kor.

Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Faragó Zoltán, a Kárpáti harctéről.

Bolti ára 3 korona. Bérmentve 3 kor. 20 fill.

ELMÉLKEDÉSEK szűz Mária tisztelésére minden hónap első szombatján című füzet, mely 12 elmélkedést tartalmaz.

A című kis könyvecske boldogemlékü X. Pius pápának 1912. jún. 13-án kifejezett óhaja alapján s annak szellemében készült, hogy a *Jézus szentséges Szive első péntekének* megfelelően a hónapok első szombatjának kegyeletes megülését segítse elő és hazánkban a magyar nép között is.

A jelen háborús idők különösen alkalmasak arra, hogy szűz Mária, — a Magyarok Nagvasszonya — tisztelésben buzgókodjunk s az ő közvetítésével a világot megvaltó szent Fiától békét esedekeljünk le szegény hazánk s benne magunk számára.

Gyakoroljuk, ismertessük és terjesszük szülőföldünk Anyánknak ezt az újabb formában megnyilvánuló s felmagasztosítóan szép tisztelétét: vegyünk tele kézzel és meleg szívvel a nekünk megkínált teljes bücsük kíneseiből a saját lelkünknek, a tisztítottúmban szenvedőknek és Mária országának javára, — mondja a füzetke Előszava.

Ára példányonként — portóval — 25 fill., kötve 40 fillér.

Az elmélkedések mellett imádságok is vannak a füzetben.

Megérdemli a saját lelkünk, és az országunk és az egész Mária!

Kérve kell terjesztani az imádkozó elmélkedéseket!

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi könyvnyomda könyvkereskedésében Gyulafehérvárt.

A plebániáknak és lelkszi hivataloknak
szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

Cimnyomással ellátott hivatalos levélborítékok (100 db. 1 K. 20 fillértől.)

Devocionális cikkek : : (rózsafüzérek, feszületek, szentképek stb.)

!!! J u t á n y o s á r b a n !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon árban árusítjuk mint a kiadó cég.

Irodai szükségletre mindennemű papírok és írószerak általunk beszerezhetők.

Árjegyzéket, mintát valamint könyvnyomdai megrendeléseknél (művek nyomása) árajánlattal készséggel szolgálunk.

kaphatók a Püsp. Lyc. könyvnyom-
dájában Gyulafehérvárt.